

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים בענינים מנהליים

עע"ס 11572/05

בפני :
כבוד השופטת ד' ביניש
כבוד השופטת מ' נאור
כבוד השופטת ע' ארבל

המערערת : טלדור מערכות מחשבים (1986) בע"מ

נ ג ד

המשיבות :
1. אימג'סטור מערכות בע"מ
2. משטרת ישראל

ערעור על פסק הדין של בית המשפט המחוזי
בירושלים מיום 30.11.05 בתיק עתמ 719/05 שניתן על
ידי כבוד השופט צ' סגל

תאריך הישיבה : י"ט באייר התשס"ו (17.5.2006)

בשם המערערת : עו"ד טומס מנור

בשם המשיבה 1 : עו"ד אברהם במברגר

בשם המשיבה 2 : עו"ד אבי ליכט

פסק-דין

השופטת ד' ביניש:

לפנינו ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית
משפט לענינים מינהליים (סגן הנשיא צ' סגל) אשר קיבל את עתירת אימג'סטור מערכות
בע"מ (להלן: אימג'סטור) והורה לוועדת המכרזים של משטרת ישראל להתכנס בשנית
ולבחור זוכה חדשה במכרז שנערך על ידי המשטרה.

רקע עובדתי

1. בשנת 2001 פרסם החשב הכללי במשרד האוצר "מכרז מסגרת" שמטרתו היתה
הרכבת רשימת ספקים להספקת שירותי סריקה, מפתוח וצילום מסמכים עבור משרדי

הממשלה השונים (להלן: מכרז החשב). במסגרת מכרז החשב התבקשו חברות שונות המעניקות את השירותים האמורים להגיש הצעת מחיר מפורטת לרשימה של פעולות בתחום הטיפול במסמכים. לאחר שהוכרזו החברות הזוכות במכרז החשב הוכנה רשימה של ספקים אליהם יכולים משרדי הממשלה השונים לפנות בקשר לביצוע פרויקטים פרטניים. ברשימת הספקים נכללו, בין השאר, המערערת, חברת טלדור מערכות מחשבים (1986) בע"מ (להלן: טלדור), וכן חברת אימג'סטור.

בחדש יולי 2005 ביקשה משטרת ישראל (המשיבה 2 בערעור שלפנינו) לבצע פרויקט של הפיכת שני ארכיונים משטריים לארכיונים דיגיטליים. במסגרת פרויקט זה נדרשה סריקה של מסמכי הנייר המצויים בארכיונים המשטריים ושמירתם כקבצי מחשב. כן נדרשה הכנה של מפתחות ממוחשבים באמצעותם ניתן יהיה לאתר את הקבצים בארכיון הממוחשב ("מיפתוח").

בהתאם לכללי מכרז החשב ערכה המשטרה הליך מכרזי (המכונה "תיחור") בין מספר חברות שנכללו ברשימת הספקים שהוכנה בעקבות מכרז החשב. בהליך התיחור השתתפו, בין השאר, החברות טלדור ואימג'סטור. במסגרת התיחור נדרשו החברות השונות להגיש הצעות מחיר לביצוע פעולות של סריקה, קלידה ומיפתוח בהתאם לרשימה של פעולות שהוכנה על ידי המשטרה. יודגש, כי בהתאם לכללי מכרז החשב, אין רשאיות החברות המשתתפות בהליך התיחור להציע מחיר עבור פעולה מסוימת העולה על המחיר שהציעו עבור אותה פעולה במסגרת מכרז החשב. המשמעות היא שהמחירים שהציעו החברות במסגרת מכרז החשב הכללי הם המחירים המירביים אותם רשאיות החברות להציע במסגרת הליכי התיחור הפרטניים.

לאחר שהוגשו ההצעות בהליך התיחור התכנסה ועדת המכרזים של משטרת ישראל ובחרה בהצעתה של טלדור כהצעה הזוכה שכן הצעה זו היתה ההצעה הזולה ביותר. בעקבות זאת פנתה חברת אימג'סטור למשטרה וביקשה לעיין במסמכי ההצעה הזוכה. הצעתה של טלדור נמסרה, אפוא, לאימג'סטור ומעיון בה התברר לאימג'סטור שבשתי שורות בהצעה, בהן נרשם המחיר עבור שתי פעולות מסוג קלידה, נרשם על ידי טלדור מחיר העולה על המחיר שהציעה טלדור עבור פעולות אלה במסגרת מכרז החשב.

בעקבות הגילוי האמור פנתה אימג'סטור למשטרת ישראל וטענה בפניה כי יש לפסול על הסף את הצעתה של טלדור, בשל העובדה שטלדור חרגה במסגרת הליך התיחור מהמחירים שהציעה במכרז החשב. ועדת המכרזים של המשטרה התכנסה לדון

בטענותיה של אימג'סטור ובסופו של הדיון החליטה לדחות. ועדת המכרזים קבעה כי החריגה בהצעתה של טלדור נבעה מטעות סופר ועל כן הועדה מוסמכת להורות על תיקון הטעות וביצוע ההתקשרות בהתאם להצעה המתוקנת. הטעות עליה עמדה הועדה היא השמטה של הספרה אפס מהמחירים שצוינו בהצעת טלדור ביחס לשתי פעולות הקלידה הנ"ל. ביחס לפעולה אחת נרשם מחיר של 0.39 ש"ח במקום מחיר של 0.039 וביחס לפעולה נוספת נרשם מחיר של 0.35 ש"ח במקום מחיר של 0.035. יצוין כי המחירים שנרשמו בטעות, 0.39 ו-0.35, הינם גבוהים בצורה משמעותית מהמחיר אליו התחייבה טלדור במסגרת מכרז החשב – 0.05 ש"ח עבור שתי הפעולות הרלוונטיות. ועדת המכרזים הגיעה, אפוא, למסקנה כי עולה בבירור מעיון במסמכי ההצעה של טלדור, ומתוך השוואה למחירים האחרים שהציעה טלדור, שמדובר בטעות בלבד. הועדה הוסיפה כי השורות שבהן ארעה הטעות מתייחסות לסוג של פעולות שממילא אין כוונה לעשות בהן שימוש במסגרת הפרויקט המתוכנן ועל כן, למרות שהמשתתפות בתיחור התבקשו לרשום מחירים לפעולות אלה, לא שוקללו המחירים האמורים בעת שנבחנו ההצעות. בהתחשב באמור, דחתה ועדת המכרזים את בקשתה של אימג'סטור לבטל את זכייתה של טלדור במכרז ונגד החלטה זו עתרה אימג'סטור לבית המשפט לענינים מינהליים.

2. בבית המשפט לענינים מינהליים טענה אימג'סטור כי הטעות שנפלה בהצעתה של טלדור אינה בגדר טעות סופר וכי ועדת המכרזים של המשטרה לא היתה מוסמכת לתקנה. אימג'סטור הוסיפה כי משרשמה טלדור בהצעתה מחירים הגבוהים מהמחירים שרשמה במכרז החשב הרי שהצעתה כלל אינה עומדת בתנאי הסף של הליך התיחור והיה על המשטרה לפסלה על הסף, עוד לפני שלב השוואת ההצעות. עוד טענה אימג'סטור כי התנהלותה של ועדת המכרזים במקרה דנן היתה תמוהה שכן הועדה כלל לא פנתה לטלדור על מנת שתבהיר את הצעתה אלא החליטה על תיקון הטעות בעצמה וללא שנתקבל הסבר מאת טלדור. בשל האמור עתרה אימג'סטור לביטול החלטת ועדת המכרזים וכן ביקשה כי בית המשפט יורה לוועדה להתכנס ולבחור הצעה אחרת כהצעה הזוכה במכרז.

בתשובתה לעתירה העלתה טלדור מספר טענות. ראשית טענה טלדור כי יש לדחות את עתירתה של אימג'סטור על הסף משום שלא צירפה לעתירתה את הצעתה שלה וכן משום שהערבות הבנקאית שצורפה להצעתה של אימג'סטור פקעה ואימג'סטור לא טרחה לחדשה. לגוף הדברים טענה טלדור כי הטעות שנפלה בהצעתה היתה טעות סופר שנעשתה בתום לב וכי יש לדחות את העתירה נגד זכייתה. על פי

הטענה, הטעות במחירים הינה ברורה ביותר ודי היה בהפעלת היגיון בסיסי על מנת לתקנה.

משטרת ישראל הצטרפה לטענות טלדור בדבר היות הטעות בהצעת טלדור טעות סופר גרידא וטענה אף היא כי יש לדחות את העתירה. מטעם המשטרה נטען כי סמכותה של ועדת המכרזים לתקן טעויות סופר קבועה בסעיף 20(ג) לתקנות חובת המכרזים, התשנ"ג-1993 (להלן: תקנות המכרזים) וכי האופן בו הפעילה ועדת המכרזים את שיקול דעתה במקרה דנן היה סביר. גם מטעם המשטרה נטען כי באמצעות הפעלת היגיון פשוט ניתן היה לתקן את הטעות וכך אכן עשתה הוועדה, אף ללא שנדרשה לפנות לטלדור על מנת לקבל הסבר. עוד טענה המשטרה כי השורות בהן נעשתה הטעות התייחסו לפעולות מסוג קלידה, שממילא אין כוונה לבצען במסגרת הפרויקט המתוכנן, ועל כן לא שוקללו המחירים שנרשמו בשורות אלה ולא ניתנה להם חשיבות כלשהי. בהתחשב באמור טענה המשטרה כי אין מקום להתערבותו של בית המשפט בהחלטה שהתקבלה על ידי ועדת המכרזים וכי יש לדחות את העתירה.

פסק דינו של בית המשפט לענינים מינהליים

3. בפסק דינו ציין בית המשפט כי בענייננו קיימת הסכמה בין הצדדים ביחס לעובדות הפרשה ואילו המחלוקת היא בדבר הפרשנות המשפטית שיש להעניק לעובדות אלה. בית המשפט פרט את השאלות הפרשניות המתעוררות במקרה דנן: ראשית, האם הדרישה כי המחירים הנרשמים בהליך התיחור לא יעלו על המחירים שננקבו במכרז החשב היא דרישה המהווה תנאי סף בהליך התיחור; שנית, האם הטעות בהצעת טלדור היא אכן בגדר "טעות סופר" ושלישית, האם היתה מוסמכת ועדת המכרזים של המשטרה לתקן את הטעות אף ללא קבלת הבהרה מטלדור.

בבואו לענות על השאלה הראשונה פנה בית המשפט לעיין במסמכי מכרז החשב ובמסמכי הליך התיחור ועל יסוד האמור בהם קבע בית המשפט כי הדרישה בענין גובהם המקסימלי של המחירים בהליך התיחור היא "באופן מובהק" בגדר תנאי סף. בית המשפט הוסיף כי התעלמות מהדרישה האמורה מרוקנת, למעשה, את מכרז החשב מתוכן שכן מדובר בתנאי מרכזי ביותר בעל משמעות כלכלית ניכרת.

באשר לשאלה השניה קבע בית המשפט כי במקרה דנן אין מדובר בטעות סופר. בית המשפט קבע, כי אף אם ההגיון שהנחה את ועדת המכרזים בתקנה את הטעות בהצעת טלדור נראה תקף, הרי שקיימים נימוקים הגיוניים אחרים שעשויים

לתמוך במסקנות אחרות. בנסיבות אלה, קבע בית המשפט, אין זה ברור כלל כי מדובר ב"טעות סופר" ולפיכך, ועדת המכרזים לא היתה מוסמכת לבצע את התיקון האמור.

לנוכח האמור קבע בית המשפט לענינים מינהליים כי יש לקבל את עתירת אימג'סטור ולהורות לוועדת המכרזים להתכנס מחדש על מנת לבחון את ההצעות האחרות שהוגשו במסגרת הליך התיחור.

הטענות בערעור

4. הערעור שלפנינו הוגש על ידי חברת טלדור אשר זכייתה בהליך התיחור בוטלה, כאמור, בפסק דינו של בית המשפט לענינים מינהליים. בערעורה טענה טלדור כי בית המשפט שגה כשלא דחה את עתירת אימג'סטור על הסף מחמת אי-צירוף הצעתה לעתירה ומחמת אי-חידוש הערכות הבנקאית. כן טענה טלדור כי בית המשפט שגה כשקבע כי הטעות שנפלה בהצעתה אינה בגדר "טעות סופר" שועדת המכרזים היתה מוסמכת לתקנה. משטרת ישראל הצטרפה לעמדתה של טלדור ולטענתה, החלטתה של ועדת המכרזים לתקן את הטעות בהצעתה של טלדור היתה החלטה סבירה שלא היה מקום להתערב בה. בדיון שנערך לפנינו עמדו באי-כוח טלדור והמשטרה על חוסר ההיגיון הבולט בהצעת טלדור עובר לתיקון הטעות והסבירו מדוע לא היה כלל צורך לפנות לטלדור על מנת לקבל את תשובתה לפני קבלת ההחלטה על תיקון הטעות. מנגד, סמכה אימג'סטור ידיה על פסק דינו של בית המשפט לענינים מינהליים וביקשה לדחות את הערעור.

דיון

5. כפי שציין בית המשפט לענינים מינהליים אין במקרה שלפנינו מחלוקת עובדתית בין הצדדים והשאלות המתעוררות נוגעות לפרשנות שיש ליתן להליכי המכרז ולמסקנה המשפטית המתבקשת. לאחר שעיינו בערעור ושמענו את טיעוני הצדדים באנו לכלל מסקנה כי דין הערעור להתקבל. נפנה, אפוא, לבחון את הטענות השונות שנשמעו לפנינו ונעמוד על המסקנה המשפטית המתחייבת מהן.

טענות הסף

6. כאמור לעיל, מצד טלדור נטען כי היה על בית המשפט לענינים מינהליים לדחות על הסף את עתירתה של אימג'סטור משני טעמים. האחד, משום שלא צורפה

לעתירה הצעתה של אימג'סטור בהליך התיחור והשני, משום שתוקף הערכות שהגישה אימג'סטור בהליך התיחור פג והערכות לא חודשה על ידה.

בשל התוצאה אליה הגענו בערעור לא ראינו צורך לדון בטענות הסף. בקצרה נעיר, כי עותר שלא צירף את הצעתו-שלו לעתירתו וודאי אינו יכול לקבל סעד של זכייה במכרז. באשר למשמעויות אחרות שאולי ניתן לגזור מאי-צירוף ההצעה כאמור הרי שהכרעה בענין זה אינה נדרשת במקרה שלפנינו ועל כן נשאירה בצריך עיון. כן יש להעיר כי טענתה של טלדור בדבר אי-חידוש הערכות נסמכה על ההלכה שנפסקה בפרשת טמג"ש (ע"א 7699/00 טמג"ש חברה לניהול ופיתוח פרויקטים בע"מ נ' רשות הניקוז קישון, פ"ד נה(4) 873) אלא, שהלכה זו אינה רלוונטית לענייננו. ההלכה שנפסקה בפרשת טמג"ש, עסקה במציע שהחזיר לעצמו, לבקשתו, את כתב הערכות שהגיש במסגרת מכרז ולגבי מציע כזה נקבע כי אין הוא יכול לטעון לזכייתו-שלו במכרז (עמוד 895 לפסק הדין). בענייננו, לא נטען כי אימג'סטור ביקשה וקיבלה ביוזמתה את כתב הערכות שלה בחזרה ובנוסף לא נתבקש על ידי אימג'סטור סעד של הצהרה על זכייתה במכרז. לפיכך, הלכת טמג"ש אינה חלה בענייננו וממילא אין בפקיעת הערכות שצרפה אימג'סטור להצעתה כדי להוות עילה לדחיית עתירתה על הסף (ראו: ע"מ 10064/04 מרגלית ש.א. רכב בע"מ נ' מדינת ישראל – משרד התחבורה (טרם פורסם), פסקאות 20 – 22 לפסק דינו של השופט עדיאל; להלן: פסק דין מרגלית).

הטענות לגוף העתירה

7. שתי מחלוקות עיקריות התעוררו בפרשה שלפנינו. המחלוקת האחת היא בשאלה האם הדרישה שהמחירים המוצעים בשלב התיחור לא יעלו על המחירים שהוצעו בשלב מכרז החשב היא דרישה המהווה תנאי סף. המחלוקת השניה היא בשאלה האם הטעות שנפלה בהצעתה של טלדור היא בגדר "טעות סופר" שועדת המכרזים היתה מוסמכת לתקנה, אף ללא פניה לטלדור לצורך קבלת הבהרות.

8. באשר לשאלה הראשונה, מקובלת עלינו מסקנתו של בית המשפט המחוזי לפיה הדרישה בענין מחיר המקסימום בשלב התיחור היא אכן דרישה המהווה תנאי סף. אכן, אין ספק, כי התעלמות מדרישה זו תסכל את התכלית המונחת ביסוד מכרז המסגרת שערך החשב הכללי. בעורכו את מכרז המסגרת ביקש החשב הכללי ליצור רשימה של ספקים אשר תשמש את משרדי הממשלה השונים במכרזיהם הפרטניים. ספקים שזוכים להיכנס לרשימה זו נהנים, אפוא, מחשיפה גבוהה במשרדי הממשלה

ומנגד, מוגבלים הם למחירים עליהם התחייבו במכרז החשב. בכך מושגת יעילות רבה יותר בניהול המכרזים של המשרדים הממשלתיים וכן מושגת כך שליטה ובקרה של משרד האוצר על הוצאותיהם של משרדי הממשלה השונים. אלה הם חלק מהרציונלים עליהם מושגת מכרז המסגרת וברי, כי אם יוכלו הספקים שזכו במכרז המסגרת להציע במכרזים הפרטניים מחירים גבוהים יותר, יאבדו היתרונות שבעטים נערך מכרז המסגרת מלכתחילה.

המסקנה המתבקשת מן האמור היא כי ככלל, יש לראות מציע החורג במסגרת הליך של תיחור מהמחיר אותו הציע במסגרת מכרז המסגרת כמי שהפר בהתנהגותו את תנאי הסף של הליך התיחור וכפועל יוצא מכך יש לפסול את הצעתו. בענייננו, נרשמו בהצעתה של טלדור מחירים הגבוהים מהמחירים להם התחייבה טלדור במכרז המסגרת ולכאורה, אפוא, הצעתה אינה עומדת בתנאי הסף. אלא, שהטענה בענייננו היא כי מחירים גבוהים אלה נרשמו בשגגה וכי מדובר ב"טעות סופר" שועדת המכרזים היתה מוסמכת לתקן. האם ניתן לקבל טענה זו? לבחינתה של שאלה זו, שהיא השאלה העיקרית בענייננו, נפנה עתה.

9. תקנה 20(ג) לתקנות המכרזים קובעת:

**"בדיקת
ההצעות** 20. (ג) נתגלו בהצעות טעויות סופר או טעויות חשבוניות, רשאי יושב ראש ועדת המכרזים לתקן; התיקון ייעשה במהלך בדיקת ההצעות בידי הועדה ויירשם בפרוטוקול; הודעה על התיקון תימסר למציע".

התקנה מסמיכה, אפוא, את יושב ראש ועדת המכרזים לתקן טעויות סופר שנתגלו בהצעות שהוגשו במכרז. טעות סופר אינה מחייבת בדרך כלל את פסילת ההצעה וכאשר טעות מסוג זה מאותרת קיימת סמכות לתקנה (ראו: בג"ץ 203/75 בן יקר נ' המועצה האזורית באר-טוביה, פ"ד כט(2) 711, 707; עע"ם 7111/03 "יוסף חוריי" חברה לעבודות בנין בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(6) 170, 176). השאלה היא, כמובן, אילו טעויות באות בגדר המונח "טעות סופר" וכיצד ניתן לתקן. בענין זה נקבע בפסיקתנו כי ניתן לתקן טעויות אשר ניכר בהן כי הן נפלו בתום לב וכי הן בעלות אופי טכני. לטעות סופר תיחשב טעות שתהא ברורה על פניה ואשר תיקונה אינו מצריך חקירה מעמיקה. כמו כן, הטעויות שניתן לתקן הן טעויות שאינן יורדות לשורש הענין ושאין פוגעות בכללי היסוד של שיטת המכרזים. בענין זה יש לבחון במיוחד אם תיקון הטעות

מקנה יתרון בלתי הוגן לאחד המשתתפים באופן הפוגע בצורה משמעותית בעיקרון השיוויון (ראו פסקי הדין הנזכרים לעיל וכן בג"ץ 173/82 מבני פלס חברה הנדסית לבנין ופיתוח בע"מ נ' עיריית נהריה, פ"ד לו(2) 472, 475; להלן: ענין מבני פלס).

מהו, אפוא, דינה של הטעות בענייננו? אימג'סטור הסתמכה בטיעוניה על הפסיקה שעסקה בטעויות שנפלו בכתבי ערבות ואשר הביאו לפסילת ההצעה. אכן, בשל החשש מפני הפגיעה בעיקרון השיוויון ובהגינות המכרז נפסלו במקרים רבים הצעות שצורף אליהן כתב ערבות שנפלה בו טעות (ראו: ע"מ 10785/02 חברת י.ת.ב. בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד נח(1) 897; פסק דין מרגלית הנ"ל). ביחס לטעויות בערבות נקבע בפסיקתנו, כי גם כאשר טעויות אלה נפלו בתום לב, הרי שמדובר בפגם היורד לשורש הענין, ומכיוון שיש בטעויות אלה כדי לפגוע בשיוויון, המסקנה המתחייבת היא פסילת ההצעה אליה צורפה הערבות הפגומה (פסק דין מרגלית, פסקה 9; ענין מבני פלס, בעמוד 475). אלא, שהרציונל שהנחה את פסיקתו של בית המשפט בסוגיה זו אינו מתקיים במקרה דנן. ראשית, הטעות בענייננו אינה בכתב הערבות שצירפה טלדור. שנית, בענין שלפנינו אין טענה ממשית כי הטעות שנפלה בהצעתה של טלדור פגעה, או עשויה היתה לפגוע, בשיוויון בין המשתתפות בהליך התיחור. שתי שורות המחירים בהן נפלו הטעויות בהצעתה של טלדור כלל לא שוקללו במסגרת השוואת ההצעות במכרז ועל כן לא היתה להן השפעה על התוצאה. ככל הנראה, מטעם זה גם לא התגלתה הטעות על ידי ועדת המכרזים מלכתחילה. יצוין, כי לו היו שורות אלה נלקחות בחשבון בעת שיקלול ההצעות כי אז היה הדבר מזיק לסיכוייה של טלדור שכן המחירים שרשמה בשורות אלה היו גבוהים בצורה בלתי סבירה.

10. הנה כי כן, לא מתקיים בענייננו חשש כלשהו לפגיעה בשיוויון או בהגינות המכרז עקב הטעות שנפלה בהצעת טלדור ונימוק זה אינו תומך אפוא בעמדת אימג'סטור. אולם בכך לא הגענו אל סוף הדרך. השאלה הנוספת שעלינו לבחון היא האם הטעות שנפלה בהצעת טלדור היתה אכן ברורה דיה על מנת להיחשב ל"טעות סופר" והאם החלטת ועדת המכרזים לתקנה היתה החלטה סבירה.

11. לאחר שעיינו בחומר ושמענו את טיעוני הצדדים הגענו לכלל מסקנה כי הטעות שנפלה בהצעת טלדור היתה אכן ברורה וחד-משמעית וכי התיקון שערכה ועדת המכרזים של המשטרה בהצעה היה תיקון סביר בנסיבות הענין.

הטעות בהצעת טלדור נפלה בשורות 7 ו-10 בטבלה שעסקה בפעולות של הקלדה. על מנת שניתן יהיה להבין את הילוך מחשבתה של ועדת המכרזים נביא את הטבלה במלואה (השורות המודגשות הן השורות בהן נפלו הטעויות):

כמות הדפים	מס.	אורך השדות	נומרי	אלפאנומרי
עד 2,000,000	1	עד 7 תווים	0.045	0.045
	2	עד 15 תווים	0.105	0.105
	3	מעל 15 תווים	0.16	0.16
עד 4,000,000	4	עד 7 תווים	0.042	0.042
	5	עד 15 תווים	0.1	0.1
	6	מעל 15 תווים	0.15	0.15
עד 8,000,000	7	עד 7 תווים	0.39	0.39
	8	עד 15 תווים	0.095	0.095
	9	מעל 15 תווים	0.14	0.14
מעל 8,000,000	10	עד 7 תווים	0.35	0.35
	11	עד 15 תווים	0.09	0.09
	12	מעל 15 תווים	0.13	0.13

מעיון בטבלה ניתן להבחין בקלות בשיטה השולטת בה – עליה במספר השדות המוקלדים מביאה להתייקרות במחיר ועלייה במספר הדפים מביאה לירידה במחיר. כללים אלה הם בעלי היגיון כלכלי פשוט ומובן – ככל שיימסרו יותר דפים להקלדה כך יורד המחיר עבור כל דף וככל שנדרשת הקלדה של שדות ארוכים יותר כך עולה המחיר. לדוגמא, ביחס לכמות דפים של עד 2,000,000, המחיר לשדה של עד 7 תווים הוא 0.045 בעוד שלשדות ארוכים יותר של עד 15 תווים ושל מעל 15 תווים עולה המחיר ל- 0.105 ו-0.16, בהתאמה. לעומת זאת, כאשר כמות הדפים עולה למדרגה הבאה, שבין 2,000,000 ל-4,000,000 דפים, המחיר ההתחלתי לשדה של 7 תווים הוא 0.042 (נמוך מ-0.045) והוא עולה ככל שמתארכים השדות ל- 0.1 ו-0.15 (מחירים שהם נמוכים מהמחירים המקבילים לכמות דפים קטנה יותר).

הטעות הראשונה בטבלת ההצעה שהגישה טלדור היא בשורה 7 בה ננקב המחיר לשדות באורך של עד 7 תווים בכמות דפים של עד 8,000,000. על פי ההיגיון עליו עמדנו, המחיר בשורה זו צריך להיות נמוך יותר מהמחיר שנדרש עבור שדות באותו אורך בכמות קטנה יותר של דפים, דהיינו נמוך מ-0.045 (2,000,000 דפים) ומ-

0.042 (4,000,000 דפים). המחיר שנרשם – 0.39 – אינו מקיים את ההיגיון האמור אלא חורג ממנו בצורה קיצונית. לא רק שמחיר זה אינו נמוך יותר מהמחיר עבור כמות דפים קטנה יותר אלא הוא אף גבוה יותר כמעט פי עשרה מהמחירים הנקובים לעיל. קפיצה בלתי סבירה זו הינה לחלוטין משוללת היגיון כלכלי. לעומת זאת, מחיר של 0.039 מקיים את הכלל עליו עמדנו ואף ניתן לראות כי הירידה במחיר ממשיכה באותו רצף – ירידה נוספת של 0.003 (כמו בין 0.045 ל-0.042).

המחיר של 0.39 אינו מקיים גם את הכלל של עליה במחיר ככל שנדרשת הקלדה של שדה ארוך יותר. על פי הטבלה שהוגשה המחיר לשדה של עד 7 תווים הוא 0.39 ואילו לשדות הארוכים יותר, באותה כמות דפים, המחירים הם 0.095 ו-0.14. גם בכך אין כל היגיון שכן המחיר אמור לעלות ככל שמתארכים השדות ואילו על פי הטבלה נראה שהמחיר יורד ואחר כך שוב עולה. בסופו של דבר, בניגוד לכלל היגיון, עבור השדה הקצר ביותר נדרש המחיר היקר ביותר.

יצוין, כי כל האמור לעיל נכון כמעט באותו אופן גם ביחס לשורה 10 בטבלה, בה ארעה הטעות השניה, ואין צורך לחזור שוב על הנתונים המספריים.

12. הנה כי כן, הטעות שנפלה בהצעת טלדור היתה בולטת על פניה והאופן בו נכתבו הנתונים בטבלה הינו בבירור משולל כל היגיון כלכלי. מסקנה זו מתחזקת כאשר עורכים השוואה בין המחירים בטבלה לבין המחירים שרשמה טלדור במכרז החשב. כמפורט לעיל, המחירים שנרשמו בשורות 7 ו-10 בהצעת טלדור חרגו מהמחירים להם התחייבה טלדור במכרז החשב. ענין זה היווה, כאמור, את הבסיס לטענותיה של אימג'סטור נגד טלדור אלא, שבנסיבות הענין נראה כי יש בחריגה האמורה דווקא כדי לחזק את טענות טלדור והמשטרה. המחירים שצוינו בשורות 7 ו-10 לא חרגו "במידת מה" מהמחירים שרשמה טלדור במכרז החשב אלא הם עולים עליהם במאות אחוזים. במכרז החשב רשמה טלדור מחיר של 0.05 ש"ח עבור הפעולות אליהן מתייחסות שורות 7 ו-10 ולפיכך מחירים של 0.35 ו-0.39 הינם מחירים הגבוהים פי שבע ומעלה. קפיצה קיצונית זו יש בה כדי להעיד על טעות שנעשתה בהיסח הדעת ובתום לב.

13. הנה כי כן, הטעות בהצעת טלדור היתה בולטת לעין והסיבה שטעות זו לא אותרה על ידי ועדת המכרזים נעוצה בכך ששורות הטעות כלל לא נלקחו בחשבון בשיקולל ההצעות. עם זאת הקושי הנוסף המתעורר בענייננו, עליו עמד גם בית המשפט לענינים מינהליים, נוגע לשאלה כיצד ניתן לתקן את הטעות האמורה. ועדת המכרזים סברה כי הטעות היתה בהשמטת הספרה אפס וניתן לתקן את הטעות על ידי הוספת

הספרה החסרה. מסקנה זו התבססה בין השאר על הגיונה הפנימי של ההצעה ועל תיקון אחר, זהה, שעשתה טלדור בעצמה על גבי ההצעה עוד לפני שהגישה אותה. השאלה היא האם היתה מסקנתה זו של ועדת המכרזים סבירה והאם ההחלטה לבצע את התיקון האמור היתה כדין.

14. לאחר שעיינו במסמכים השונים ושמענו את טענות הצדדים נחה דעתנו כי מסקנתה של ועדת המכרזים במקרה דנן, כי מדובר בהשמטה של הספרה אפס, היא מסקנה הנמצאת במתחם הסבירות. כפועל יוצא מכך, החלטתה של ועדת המכרזים לתקן את הטעות על דרך של הוספת הספרה אפס בשורות 7 ו-10 הינה כדין ואין אנו רואים עילה להתערב בה.

הלכה היא כי בעת ביצוע ביקורת על החלטות מינהליות אין בית המשפט מחליף את שיקול דעת הרשות בשיקול דעתו שלו. בית המשפט בוחן אם החלטת הרשות התקבלה בהליך כדין ואם ההחלטה נמצאת במתחם הסבירות. באופן ספציפי, ביחס להתערבות בהחלטותיה של ועדת מכרזים, ציינו כי:

”על התערבות בהחלטותיה של ועדת המכרזים חל הכלל שלפיו בית-המשפט הבוחן החלטה מנהלית אינו נכנס בנעלי הרשות ואינו קובע מהי ההחלטה שהוא היה מקבל בנסיבות האמורות, אלא בוחן אם החלטת הרשות נתקבלה כדין ומשיקולים ענייניים, ואם מצויה היא במתחם הסבירות. בענייני מכרזים אף נקבע כי גם כאשר פגם שנפל בהחלטת ועדת המכרזים הוא פגם מהותי, הנובע מטעות בתום לב, ואין הוא גורם להפרת השוויון או לפגיעה בעקרון ההגינות, הרי שבית-המשפט לא ימהר להתערב בשיקול-דעת ועדת המכרזים כל עוד החלטתה אינה שרירותית או בלתי צודקת בעליל (ראו לענין זה: בג”ץ 504/82 כח (2000) אוחזקות בע”מ נ’ מינהל מקרקעי ישראל...ע”א 4964/92 נשיך נ’ עשת...ע”א 6763/98 כרמי נ’ מדינת ישראל...).” ע”א 334/01 מדינת ישראל נ’ אבו שינדי, פ”ד נז(1) 883, 895.

בענייננו, החלטתה של ועדת המכרזים לא היתה שרירותית אלא התבססה על נימוקים סבירים והגיוניים. אכן, כפי שראינו לעיל, האפשרות כי מהטבלה שהכניח טלדור נשמטה פעמיים הספרה אפס היא האפשרות הסבירה ביותר וההגיונית ביותר. ההשוואה למחירים שהציעה טלדור במכרז החשב ולמחירים האחרים שהציעה טלדור בהליך התיחור עצמו תומכת במידה רבה במסקנתה של ועדת המכרזים ונראה, אפוא, כי מדובר בתוצאה סבירה. יצוין, כי לא נטען לפנינו כי החלטת ועדת המכרזים היתה נגועה בשיקולים זרים כלשהם או שהיא פגעה בעיקרון ההגינות באופן המצדיק את התערבות

בית המשפט. טענות אימג'סטור התמקדו בסבירות החלטתה של ועדת המכרזים ומשמצאנו כי החלטה זו נמצאת במתחם הסבירות הרי שאין אנו רואים עילה להתערב בה.

15. בשולי הדברים יצוין, כי בענין ההליך שננקט לתיקון הטעות טענה אימג'סטור שהיה על ועדת המכרזים לפנות לטלדור ולקבל ממנה הסבר. אכן, לוועדת המכרזים קיימת סמכות לבקש הבהרות מאת המשתתפים במכרז (תקנה 20(ה) לתקנות המכרזים). דא עקא, שאם עקב הפגם בהצעה היא נתונה לפירושים אובייקטיביים שונים, ונדרש בירור עם המציע כדי להבהיר את ההצעה, הרי שהמשמעות היא כי מדובר בפגם ממשי ולא בטעות סופר שניתן לתקנה. קיום בירור בנסיבות מעין אלה עלול לעלות כדי משא ומתן אסור וכן עלול הדבר לפגוע בעיקרון השיוויון, שכן למציע שעזמו נערך הבירור ניתנת הזדמנות לערוך תיקונים בהצעתו. לפיכך, אם אכן נדרש בירור עם המציע על מנת לתקן את הטעות יש בכך במידה רבה כדי להצביע על כך שאין מדובר ב"טעות סופר" אלא בבעיה מהותית יותר שספק אם ניתן לתקנה (ראו: ע"א 2319/98 נ.ו. בדראן מהנדסים בע"מ נ' ועדת המכרזים במועצה המקומית יקנעם (לא פורסם), פסקה 4). יצוין, כי ערים אנו לקושי שעלול להתעורר במקרה שבו ועדת המכרזים תחליט על תיקון טעות סופר בלי לערוך בירור עם המציע, ולאחר מכן יתנגד המציע לתיקון שנעשה בהצעתו בטענה כי התיקון שגוי. אכן, במקרה כזה עלול להתעורר קושי אולם מכיוון שבענייננו אין מתעורר קושי זה, ניתן להשאיר את פתרונו לעת מצוא.

16. עוד בשולי הדברים רואים אנו להתייחס לטענה נוספת שנשמעה מפי אימג'סטור ואשר נגעה לרווח שלכאורה עשוי היה לצמוח לטלדור מהטעות בטבלה. על פי טענה זו, אלמלא היתה הטעות מתגלית, והשירות אליו מתייחסות שורות 7 ו-10 היה נדרש במסגרת הפרויקט, כי אז המחיר שהיתה נדרשת המשטרה לשלם היה המחיר הגבוה שנרשם, לכאורה, בטעות.

אין בידינו לקבל טענה זו. אף אם היה נחתם חוזה בין טלדור ובין המשטרה, אשר הטעות האמורה בדבר המחיר בשורות 7 ו-10 היתה נכללת בו, כי אז סביר להניח שבמקרה של מחלוקת ביחס למחיר הנכון היתה המשטרה עומדת על כך שנפלה טעות בהצעה וטענותיה בענין זה היו עומדות במבחן המשפטי, במיוחד בהתחשב באמור במכרז החשב בדבר המחיר המירבי שניתן להציע. מכל מקום, טענה זו הינה תיאורטית והיא אינה מתעוררת בענייננו, בין היתר בשל המתווה המתוכנן של הפרויקט.

17. בהתחשב בכל האמור לעיל אנו מחליטים לקבל את הערעור ולבטל את פסק דינו של בית המשפט לענינים מינהליים. המשיבה 1 תישא בהוצאות המשפט ושכר טרחת עורכי הדין של המערערת בשתי הערכאות בסכום כולל של 30,000 ₪ ובהוצאות המשפט ושכר טרחת עורכי הדין של משטרת ישראל בסכום כולל של 20,000 ₪.

ש ו פ ט ת

השופטת מ' נאור:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופטת ע' ארבל:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

לפיכך הוחלט כאמור בפסק דינה של השופטת ד' ביניש.

ניתן היום, כ"ג בסיון התשס"ו (19.6.2006).

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט ת